

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

«СІМЕЙНЕ ПРАВО (ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. Ч.ІІ. ПОЛЬЩА)»

(для бакалаврів)

Київ 2019

Підготовлено доцентом кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін А.В. Ковальовим

Затверджено на засіданні кафедри господарського та трудового права (протокол № 7 від 26.02.18)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового Інституту права (протокол № 2 від 28.02.18)

Ковальов А.В. Навчальна програма дисципліни „Сімейне право (Цивільне право. Ч. II. Польща)” (для бакалаврів). – К.: «Вид. дім «Персонал», 2019. – 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни „Сімейне право (Цивільне право. Ч. II. Польща)”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© А. В. Ковальов, 2019
© ПрАТ «ВНЗ» МАУП, 2019
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2019

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

„Сімейне право” - навчальна дисципліна у системі вищої освіти, об’єктом вивчення якої є особисті та майнові відносини, що виникають на ґрунті шлюбу, рідства та усиновлення.

Утворюючи єдину чітку систему, сімейне право як самостійна галузь є складовою загальної системи всього права.

Предметом сімейного права є сукупність норм, які регулюють особисті немайнові і ті, що впливають із них, майнові відносини людей, які виникають на ґрунті шлюбу та сім’ї. Сімейне право містить ряд інститутів, які органічно пов’язані між собою загальними принципами і зумовлюється базисом суспільства.

Вивчення навчальної дисципліни „Сімейне право” ґрунтується на основі нормативних актів, наукових і навчальних літературних джерел, які розкривають суть і особливості сімейно-правових взаємин.

Мета дисципліни є успішне засвоєння студентами знань у сфері сімейних правовідносин, що має розглядатися як умова становлення студента, його професійної культури та високої кваліфікації.

Завдання дисципліни – опанування основних положень чинного сімейного законодавства України, формування у студентів уміння користуватися відповідними нормативними актами, розкриття змісту основних категорій та інститутів, а також вирішувати конкретні практичні питання, пов’язані із застосуванням норм сімейного права.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати суть та значення сімейного права, засвоїти зазначені в програмі, рекомендовані викладачем нормативні акти, які регулюють сімейні правовідносини, галузеву юридичну літературу, форми, методи правового регулювання сімейних правовідносин, зміст основних категорій та інститутів сімейного права;

вміти тлумачити та правильно застосовувати норми сімейного права, судову практику у справах, які виникають із сімейних правовідносин, з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних питаннях.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
"СІМЕЙНЕ ПРАВО (ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. Ч. II ПОЛЬЩА)"

№ пор.	<i>Назва змістового модуля і теми</i>
	<p style="text-align: center;">ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА СІМЕЙНОГО ПРАВА</p> <p>1 Поняття, предмет і система сімейного права.</p> <p>2 Сімейні правовідносини.</p> <p>3 Джерела сімейного права.</p> <p>4 Поняття, умови та порядок укладення шлюбу.</p> <p>5 Припинення шлюбу.</p> <p style="text-align: center;">ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ СІМЕЙНОГО ПРАВА</p> <p>6 Аліментні зобов'язання подружжя</p> <p>7 Шлюбний договір</p> <p>8 Позбавлення і обмеження батьківських прав</p> <p>9 Влаштування дітей – сиріт, позбавлених батьківського піклування</p>
	<p style="text-align: center;">Разом годин: 60</p>

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ
"СІМЕЙНЕ ПРАВО (ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. Ч. II ПОЛЬЩА)"

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА
СІМЕЙНОГО ПРАВА

ТЕМА 1. Поняття, предмет і система сімейного права

Поняття сімейного права, його предмет. Методи сімейного права. Система сімейного права. Місце сімейного права у правовій системі України.

Етапи розвитку сімейного права.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ТЕМА 2. Сімейні правовідносини

Поняття та особливості сімейних правовідносин. Суб'єкти, об'єкти сімейних правовідносин. Виникнення, зміна та припинення сімейних правовідносин.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ТЕМА 3. Джерела сімейного права

Конституція України як основне джерело сімейного права.

Сімейний кодекс України.

Джерела сімейного законодавства. Співвідношення Сімейного кодексу України і цивільного законодавства.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ТЕМА 4. Поняття, умови та порядок укладення шлюбу

Поняття шлюбу. Шлюбний вік. Право на шлюб. Добровільність шлюбу. Одношлюбність. Особи, які не можуть перебувати у шлюбі. Значення державної реєстрації шлюбу. Заява про реєстрацію шлюбу. Час реєстрації шлюбу. Місце реєстрації шлюбу. Правові наслідки недійсності шлюбу.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ТЕМА 5. Припинення шлюбу

Підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей. Розірвання шлюбу за заявою одного з подружжя. Визнання розірвання шлюбу фіктивним. Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання. Встановлення режиму окремого проживання подружжя.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ СІМЕЙНОГО ПРАВА

ТЕМА 6. Аліментні зобов'язання подружжя

Право одного з подружжя на утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи надання утримання одному з подружжя. Договір подружжя про надання утримання. Час, протягом якого

сплачуються аліменти одному з подружжя. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду. Припинення права одного з подружжя на утримання. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ТЕМА 7. Шлюбний договір

Поняття шлюбного договору: його загальна характеристика. Право на укладення шлюбного договору. Зміст шлюбного договору. Форма шлюбного договору. Початок дії та строк дії шлюбного договору. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна. Зміна умов шлюбного договору. Право на відмову від шлюбного договору. Розірвання шлюбного договору.

ТЕМА 8. Позбавлення і обмеження батьківських прав

Підстави, порядок і наслідки позбавлення батьківських прав. Підстави та порядок поновлення батьківських прав. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ТЕМА 9. Влаштування дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування

Поняття усиновлення. Особа, яка може бути усиновленою. Усиновлення дитини, яку не забрали з пологового будинку чи підкинули, або яка була знайдена. Особи, які можуть бути усиновлювачами. Особи, які не можуть бути усиновлювачами. Особи, які мають переважне перед іншими право на усиновлення дитини. Облік осіб, які бажають усиновити дитину. Згода дитини на усиновлення. Усиновлення дитини без згоди батьків. Момент здійснення усиновлення. Право на таємницю

усиновлення. Недійсність усиновлення. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним. Правові наслідки скасування усиновлення. Позбавлення усиновлювача батьківських прав.

Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України. Усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями.

Література [1; 2; 16; 20; 28; 29; 32; 36]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота повинна мати таку структуру:

1. Вступ, де розкриваються роль і значення теми (обсяг — до двох сторінок).

2. Основна частина, що складається з двох-трьох запитань. Розкриваючи запитання, необхідно показати знання з теми, проаналізувати чинні норми права з використанням практичного досвіду, висловити конкретні особисті зауваження і рекомендації з досліджуваної теми.

3. Висновки, де в стислій формі слід навести й обґрунтувати пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства або теоретичних положень з теми контрольної роботи (обсяг — до двох сторінок).

Наприкінці контрольної роботи наводять список використаних джерел.

Відповідно оформлену й підписану роботу (із зазначенням дати завершення її виконання) у визначені строки подають на перевірку.

Тему контрольної роботи студенти вибирають за бажанням із наведеного далі переліку тем контрольних робіт і узгоджують її з викладачем.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття та зміст сімейних правовідносин.
2. Правові наслідки визначення шлюбу недійсним.
3. Момент припинення шлюбу в разі його розірвання та реєстрація розірвання шлюбу.
4. Законний правовий режим майна подружжя.
5. Правовий режим майна подружжя за шлюбним договором.
6. Спеціальні підстави для стягнення аліментів на утримання одного з подружжя.
7. Право на утримання жінки чи чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою.
8. Позбавлення одного з подружжя права на утримання.
9. Припинення права одного з подружжя на утримання.
10. Договір подружжя про надання утримання.
11. Визнання батьківства за рішенням суду.
12. Визнання материнства за рішенням суду.
13. Порядок визначення прізвища, імені, по батькові та реєстрація громадянства дітей.
14. Визначення розміру аліментів на дітей у частці від заробітку матері, батька та у твердій грошовій сумі.
15. Припинення права на аліменти.
16. Відповідальність за прострочення сплати аліментів.
17. Обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків.
18. Таємниця усиновлення. Правові наслідки усиновлення.

19. Недійсність усиновлення.
20. Правові наслідки скасування усиновлення.
21. Патронат над дітьми.
22. Договір про патронат.
23. Особисті немайнові права інших членів сім'ї та родичів.
24. Права баби і діда щодо захисту внуків та їх утримання.
25. Вирішення судом спорів щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, братів, сестер, мачухи, вітчима у вихованні дитини.
26. Завдання Сімейного кодексу України.
27. Загальні засади регулювання сімейних відносин.
28. Участь органу опіки та піклування у захисті сімейних прав та інтересів.
29. Поняття права власності подружжя.
30. Управління майном дитини.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття сімейного права як галузі права.
2. Предмет сімейного права.
3. Джерела сімейного права.
4. Завдання сімейного законодавства.
5. Поняття та зміст сімейних правовідносин.
6. Учасники сімейних правовідносин.
7. Поняття сім'ї.
8. Поняття шлюбу.
9. Порядок укладення шлюбу.
10. Час реєстрації шлюбу.
11. Поняття та випадки припинення шлюбу.

12. Розірвання шлюбу в державних органах реєстрації актів цивільного стану.
13. Розірвання шлюбу в судовому порядку.
14. Юридичні наслідки розірвання шлюбу.
15. Режим окремого проживання подружжя.
16. Підстави визнання шлюбу недійсним.
17. Порядок визнання шлюбу недійсним.
18. Визнання розірвання шлюбу фіктивним.
19. Поняття та загальна характеристика особистих правовідносин за участю подружжя.
20. Право на материнство.
21. Право на батьківство.
22. Види особистих немайнових прав і обов'язків подружжя.
23. Поняття права власності подружжя.
24. Правовий режим майна подружжя.
25. Право спільної сумісної власності подружжя.
26. Об'єкти права спільної сумісної власності.
27. Укладення подружжям угод щодо спільного і роздільного майна.
28. Поділ майна подружжя.
29. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.
30. Регулювання майнових відносин між жінкою та чоловіком, які проживають разом, але не перебувають у шлюбі між собою, або в будь-якому іншому шлюбі.
31. Право на укладення шлюбного договору.
32. Зміст і форма шлюбного договору.
33. Розірвання шлюбного договору.
34. Аліментні зобов'язання подружжя. Загальні підстави.
35. Право на утримання після розірвання шлюбу.

36. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду.
37. Види доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів.
38. Способи надання утримання одному з подружжя.
39. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком.
40. Загальні підстави припинення шлюбу.
41. Загальні підстави визначення материнства і батьківства.
42. Підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька дитини.
43. Порядок визначення прізвища, імені, по-батькові та реєстрація громадянства дітей.
44. Вирішення спорів, пов'язаних з місцем проживання дітей.
45. Підстави позбавлення батьківських прав.
46. Порядок поновлення батьківських прав.
47. Запис подружжя батьками дитини.
48. Реєстрація батьківства, материнства.
49. Загальна характеристика майнових правовідносин батьків і дітей.
50. Правові наслідки позбавлення батьківських прав.
51. Управління майном дитини.
52. Суть майнових правовідносин у сім'ї.
53. Права батьків і дітей на майно.
54. Обов'язок батьків з утримання неповнолітніх дітей.
55. Участь батьків у додаткових витратах на дитину.
56. Припинення права на аліменти.
57. Визначення заборгованості за аліментами та її стягнення.
58. Участь батьків у додаткових витратах на дитину.
59. Договір між батьком про сплату аліментів на дитину.
60. Обов'язок батька, матері утримувати повнолітніх дітей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141. (зі змін. і допов. станом на 16.02.2017 р.)
2. Сімейний кодекс України // Відом. Верховної Ради України. - (ВВР). – 2002. - № 21-22. - Ст. 135).
3. Цивільний кодекс України // Відом. Верховної Ради України. - 2003. - № 40-44. - Ст. 356.
4. Закон України “Про виконавче провадження” від 21.04.1999 р. // Відом. Верховної Ради України. — 1999. — № 24. — Ст. 207.
5. Закон України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” від 21.11.1992 р
6. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” від 22.03.2001 р.
7. Закон України “Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо розміру аліментів на дітей” від 22.09.2005 р.
8. Закон України “Про охорону дитинства” від 26.04.2001 р. // Відом. Верховної Ради України. — 2001. — № 30. — Ст. 142.
9. Законодавство України про шлюб, сім’ю та молодь // Бюл. законодавства і юрид. практики України. — 1997. — № 5. — 286 с.
10. Сімейне законодавство України. — К., 2005.
11. Положенн про права дитини від 20.11.1989 р. (ратифіковане Постановою Верховної Ради України від 27.02.1991 р.) № 782-12 //
12. Положення про прийомну сім’ю, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 565.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 564 “Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу”.

14. Постанова Пленуму Верховного Суду України “Про застосування судами деяких норм Кодексу про шлюб та сім’ю України” від 12.06.1998 р. № 16 // Зб. постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах. — Х.: Одісей, 2003. — 324 с.

ДОДАТКОВА

15. Антокольская М. В. Алименты на содержание детей // Рос. юстиция. — 1995. — № 3. — С. 35-38

16. Антокольская М. В. Семейное право: учебник. — М., 2002.

17. Афанасьєва Л. В. Аліментні правовідносини в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 2003. — 20 с.

18. Жилинкова И. В. Право собственности супругов. — Харьков, 1997.

19. Жилинкова И. В. Правовой режим имущества членов семьи. — Харьков, 2000.

20. Красько И. Е. Правовая природа брачного контракта // Проблемы законности. — Х., 1998. — Вип. 33. — С. 80.

21. Кудрявцев О. Е. Правоотношения между родителями и детьми: Учеб. пособие. — Харьков, 1975. — 55 с.

22. Малина М. Е. Личные неимущественные права граждан: понятие, осуществление, защита. — М., 2001. — С. 138

23. Маслов В. Ф. Имущественные отношения в семье. — Харьков:Вища шк., 1974. — 183 с.

24. Сборник документов: Международное частное право. — М., 1997.

25. Право власності в Україні / За ред. О. В. Дзери, М. С. Кузнєцової. — К., 2000.

26. Ромовська В. Проблеми правового регулювання аліментних зобов’язань // Вісн. Верховного Суду України. — 2000. — № 5 (21). - С. 44-46.

27. Ромовська В. Сімейний кодекс України: наук.-практ. комент. — К.: ІнЮре. — 2003. — 532 с.
28. Сімейне право України: підручник / [за ред. Гопанчука В. С.]. — К.: Істина, 2002. — 304 с.
29. Сімейне право України: навч. посіб. для студ. юрид. вузів та фак-ів / [за ред. О. В. Дзери]. — К.: Вентурі, 1997. — 271 с.
30. Явор О. А. Функції шлюбного контракту в сімейному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 1996.
31. Ярема А. Г., Давиденко Г. У. Застосування судами нового сімейного законодавства // Вісн. Верховного Суду України. — 2003. — № 1.
32. Міжнародне приватне право: підручник / [За ред. А. С. Довгерта, В. І. Кисіля]. — 2-ге вид. — К.: Алерта, 2014. — 656 с.
33. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / [ред. Довгерт А. С., Кисіль В. І.]. — К.: Алерта, 2013.— 400 с.
34. Нариси з міжнародного приватного права / [за ред. А. С. Довгерта, О. М. Бірюкова]. — К.: Алерта, 2014. — Вип. 3. — 324 с.
35. Очерки международного частного права / [ред. Довгерт А.]. — Харьков: Одиссей, 2007. — 816 с.
36. Буковецька Н., Транснаціональна сім'я // Юрид. вісн. України. - К.: СП "Юрінком Інтер", 2012. - № 15.— С. 12.
37. Валдер Н., Международное установление // Юрид. практика. - К.: ЗАО "Юридическая практика", 2013. - № 45.— С. 29.
38. Васильченко В. В., Науково-практичний коментар Закону України "Про міжнародне приватне право". — К.: Істина, 2007. — 200 с.
39. Калакура В. Колізійне регулювання укладання шлюбу з участю іноземного елемента // Юридична Україна, 2009. - № 10. — С. 127-134.

40. Калакура В. Проблеми колізійного регулювання сім'ї та шлюбу в міжнародному приватному праві // Право України. - 2013. - №7. – С. 145-153.

41. Калакура В. Я. Сучасні тенденції у правовому регулюванні міжнародних сімейних відносин // Нариси з міжнародного приватного права. - К.: Алерта, 2014. - Вип. 3. – С. 217-228.

42. Канашевский В. А. Международное частное право: учебник. – М.: Междунар. отношения, 2006. – 698 с.

43. Комарук І. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інші форми сімейного утримання // Юрид. журнал. - К., 2010. - № 2. – С. 32-35.

44. Малеева Ю. "Брак" по иностранному // Юрид. практика. - К.: ЗАО "Юридическая практика", 2011. - № 50. – С. 11, 16.

45. Маркова О. Алиментные обязательства в международном частном праве / Междунар. публич. и частное право. – 2011. - № 3.– С. 24-29.

46. Мороз И. Недетские игры / И. Мороз, А. Губин // Юрид. практика. - К.: ЗАО "Юрид. практика", 2013. - № 49. – С. 11-12.

47. Ноцький О.В. Щодо питання визначення місця проживання дитини з одним із батьків, який проживає за кордоном / О.В. Ноцький, В.Х. Коновалова // Адвокат. - 2014. - № 1. – С. 7-8.

48. Ригіна О. Загальні засади становлення та розвитку інституту усиновлення (удочерення) у США // Підприємництво, господарство і право. - 2012. - № 1. – С. 10-13.

49. Ригіна О., Закон про усиновлення дітей 1851 року штату Масачусетс - перша спроба правового регулювання проблем усиновлення в США // Право України, 2011. - № 9. – С. 266-273.

50. Сніжко М. Нова Гаазька конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей // Финансовая консультация. - 2008. - № 7-8. – С. 16-18.

51. Ющак А. Захист прав та інтересів дітей, народжених у транснаціональних сім'ях // Юрид. вісн. України. - К.: СП "Юрінком Інтер", 2013. - № 19-20. – С. 4.

52. Ющак А. Захист прав та інтересів дітей, народжених у транснаціональних сім'ях // Юрид. вісн. України. - К.: СП "Юрінком Інтер", 2013. - № 21. – С. 4.

53. Булеца С.Б., Фазикоша В.Г. Сімейне право України: підручник. - К. : Знання, 2015. — 375 с. — (Вища освіта ХХІ століття).